

Mishnah *Eiduyot*, chapter 3

משנה עדיות פרק ג

(1) All objects [enumerated in Oholot chapter 2,] that defile by overshadowing, if they were divided [into half its minimum required size] and brought into a house, Rabbi Dosa ben Harkinas declares [the house and all its content] pure [because two halves, do not combine to one minimum size], but the Sages, declare [it] defiled [since within the house

א כל המטמאין באהל שנחלקו והכניסן לתוך הבית, רבי דוסא בן הרבנס מטהר וחקמים מטמאין. כיצד, הנוגע בכשני חצאי זיתים מן הנבלה או נושאן, ובמת, הנוגע בכחצי זית ומאהיל על כחצי זית וכחצי זית מאהיל עליו, רבי דוסא בן הרבנס מטהר וחקמים מטמאין. אבל הנוגע בכחצי זית ודבר אחר מאהיל עליו ועל כחצי זית או מאהיל על כחצי זית ודבר אחר מאהיל עליו ועל כחצי

there is the minimum required size]. How [does this argument affect other defilements]? If [a person] touches two [pieces] of *neveilah* [carcass], each the size of half an olive, or carries them [even if he does not touch them], or in the case of a [human] corpse if he touches [a piece] the size of half an olive and overshadows [another piece] the size of half an olive [i.e., he bends over the flesh. The Mishnah is referring to cases of *tumat retzuzah* (which is comparable to touching, see Hullin, 125b), where the distance between the flesh and himself is confined to less than a handbreadth], or if he touches [a piece] the size of half an olive and [another piece, within a handbreadth], the size of half an olive overshadows him, or if he overshadows two [pieces, within a handbreadth, each] the size of half an olive, or if he overshadows [a piece within a handbreadth] the size of half an olive and [another piece] the size of half an olive overshadows [within a handbreadth] him [in all these cases], Rabbi Dosa ben Harkinas declares him pure while the Sages declare him defiled. But if he touches [a piece] the size of half an olive and [has] another object [i.e., a board] overshadowing him and on [another piece of flesh] the size of half an olive [in a manner where it was more than a handbreadth distant from the flesh] or if he overshadows [within a handbreadth, a piece] the size of half an olive and [has] another object overshadowing him and [another piece] the size of half an olive [in a manner

רבנו עובדיה מברטנורא

א כל המטמאין באהל. כגון המת. והנצל. ומלוא תרוד רקב. וכל אותן השנויין רפ"ב דאהלות: שנחלקו. שעוריהן לחצאים: והכניסן. בשקן מחולקין: תוך הבית. דהיינו לתוך אהל א': ר' דוסא בן הרבנס מטהר. דסבר לא מצטרפי לכשיעור: הנוגע בכשני חצאי זיתים מן הנבלה. פתח באהל ומפרש נבלה. לומר לך דכי היכי דס"ל לר' דוסא שאין מצטרפין לטומאת אהל. הכי נמי סבירא ליה שאין מצטרפין לטומאת מגע ומשא. בין במת. בין בנבלה: הנוגע בחצי זית ומאהיל על חצי

where it was more than a handbreadth distant from the flesh (see Tosfot Rabbi Akiva Eiger)] he is pure [touching and overshadowing don't combine]. Rabbi Meir said: Here too, Rabbi Dosa declares him pure and the Sages declare him defiled [according to Rabbi Meir, overshadowing, even where above a handbreadth, is comparable to touching, and therefore overshadowing and touching do combine] All [cases combine and] are defiled except [combinations of] touching and carrying and carrying and overshadowing. This is the general rule: Every object [whose defilement] is from one root cause, [combines and] is defiled [e.g., overshadowing with overshadowing, but where] from two [different] root causes [it does not combine and] is pure.

(2) Small pieces of [defiled] food do not combine together [to make up the volume of an egg, the minimum size required to defile other foods] this is the opinion of Rabbi Dosa ben Hurkinas, however the Sages say: [If they touch each other] they do combine. One may exchange second tithe produce for an unstamped metal coin [before they were minted]; this is the opinion of Rabbi Dosa ben Hurkinas, while the Sages say: [Since in connection with redeeming second tithes the verse states: "וצרת הכסף בידך" — And bind the money in your hand", (Deuteronomy 14:25) our Sages deduce from the word וצרת, that the

רבנו עובדיה מברטנורא

זית. שמאחיל על המת. טמא כאילו היה עם המת באהל. וכל הנך מאחיל דרישא בטומאה רצוצה איירי. שאין בין הטומאה ובין האהל פותח טפח. ומש"ה חכמים מטמאים. דאהל כי האי נגיעה היא וסיפא דתנן אבל הנוגע בכחצי זית. ודבר אחר מאחיל עליו וכו' דמודו רבנן דטהור. מייירי כשיש פותח טפח בין הטומאה ובין האהל. דבהא מודו רבנן דאין מצטרפין. דנגיעה ואהל שני שמות הן. וכל שהן משני שמות אין מצטרפין ורבי דוסא סבר דאפילו בטומאה רצוצה אין מצטרפין: **א"ר מאיר וכו'.** ר"מ פליג את"ק דאמר דכשיש פותח טפח בין הטומאה והאהל מודו רבנן דטהור ואין מצטרפין. ואמר דאף בזו פליגי רבנן על ר' דוסא ואמרי דנגיעה ואהל חד שמא הוא. הלכך מצטרפין לכשיעור ומטמאין ואין הלכה כר"מ: **חוץ מן המגע עם המשא.** כגון שנגע בחצי זית והסיט חצי זית: **והמשא עם האהל.** שהסיט חצי זית. והאהל על חצי זית: **משם אחד.** כגון מגע ומגע. משא ומשא. אהל ואהל: **ב אוכל פרוד.** כגון צבור של אגוזים בטנים ושקדים שכשהן נפרדים זה מזה אין בהן כביצה שהוא שיעור טומאת אוכלים לטמא אחרים: **אינו מצטרף.** ואם הן טמאים ונגעו בהן טהרות כשהן צבורין אינן מצטרפין זה עם זה לטמא הטהרות. כיון שאין בכל אחד מהן בפני עצמו כשיעור טומאת אוכלין: **אסימון.** עשוי כמדת המטבע היוצא אלא שעדיין לא טבעו עליו צורה. ואין פודין בו מעש' שני דכתב

זית, טהור. אמר רבי מאיר, אף כזה רבי דוסא מטהר וחקמים מטמאין. הכל מטמא, חוץ מן המגע עם המשא והמשא עם האהל. זה הכלל, כל שהוא משם אחד, טמא. משני שמות, טהור: **ב אוכל פרוד,** אינו מצטרף, דברי רבי דוסא בן הרפנס. וחקמים אומרים, מצטרף. מחללין מעשר שני על אסימון, דברי רבי דוסא. וחקמים אומרים, אין

money has to have a צורה—a form, thus] one may not exchange it. [In a case where one touched defiled foods, or liquids, or in other instances where the hands alone become Rabbinically defiled] the hands may be immersed [in a mikvah] for the [handling of מי מי] waters of purification, this is the opinion of Rabbi Dosa ben Hurkinas, however, the Sages say: [Regarding waters of purification the Rabbis decreed a greater stringency and] if his hands were defiled his whole body becomes defiled as well [and thus he must immerse his entire body].

(3) The insides of a melon [i.e., the pits and juice] and the discarded [spoiled] leaves of *terumah* vegetables, Rabbi Dosa ben Hurkinas permits their use to non-priests while the Sages forbid. The fleece of five sheep when each produce [a fleece weighing] a *maneh* and a half [150 dinar], are subject to the law of the first of the fleece, while the Sages say: Five sheep, whatever their fleece weighs [even if the five produce fleece weighing as little as 60 *sela* which equals the weight of 384 barley corns; however, less than this amount, even the Sages agree, would not be subject to the gift of fleece].

(4) All mats [having a rim and thus are made to hold things inside them, though they are made of plant material, since they have an inner space to carry items within, they are considered a vessel and] are subject to corpse defilement [but not *midras* — pressure defilement, since they are not made to lay or sit on], this is the opinion of Rabbi Dosa ben Hurkinas. But the Sages say [since one may sit

רבנו עובדיה מברטנורא

(דברים יד) וצרת הכסף בידך דבר שיש עליו צורה מטבילין ידיים לחטאת. מי שנגע באוכלין ומשקין טמאים. וכיוצא בהן מדברים שטמאין את הידים ואין מטמאין כל הגוף. הרי זה מטביל ידיו בלבד. וכשר ליגע במי חטאת ולהוות מאפר הפרה על הטמא: אם נטמאו ידיו נטמא גופו. וצריך טבילה לכל הגוף. דמעלה עשו במי חטאת שאם נטמאו ידיו נטמא גופו מזה שאין כן בתרומה וקדשים: ג מעי אבטיה. הזרעונים והמשקה שבתוך האבטיה: וקניבת ירק. עלין מעופשים שמסירים מן הירק: מנה מנה ופרס. כל אחת מנה וחצי. ובציר מהכי לא חשיב גו. שזו פחות שבגיזות: כל שהן. לאו דוקא דבפחות משישים סלעים לא מחייבי רבנן בראשית הגז. אלא משום דר' דוסא יהיב שיעורא רבה קרי תנא לשיעורא זוטא דרבנן כל שהן. והסלע משקלו כ"ד מעים ומשקל כל מעה ט"ז גרעיני שיעורה: ד חוצלות. מחצלות עשויים מגמי וכיוצא בו ויש להם שפה סביב טמאות טמא מת. שהרי יש

on them they also defile] via *midras* — pressure defilement. [Unlike woven material] no braided items are subject to defilement [as clothing] except for a braided belt [which is considered an item of clothing and hence a vessel], this is the opinion of Rabbi Dosa ben Hurkinas. But the Sages say: [Clothing made from braided material is *halachically* considered vessels and] they are liable to defilement except those [braided cords] used by wool dealers

[to tie their bundles of wool].

(5) A slingshot whose pocket [that holds the stone] is [of] woven [material, all agree] is subject to defilement. However, if it is made of leather, Rabbi Dosa ben Hurkinas rules that it is not subject to defilement while the Sages rule it is subject to defilement. If its finger-hold [the loop at the end of the first cord, connected to the pocket, where he inserts his finger] is broken off [since the slingshot can no longer be used] it is not subject [to defilement], however, if the handle [or knot at the end of the second] cord, [which is connected to the other side of the pocket, and which is released when the stone is flung] is broken, it is subject to defilement.

(6) A female captive [the wife of a priest] may eat *terumah* [and we do not fear lest she has been violated which would disqualify her from eating *terumah* as a *zonah*] this is the opinion of Rabbi Dosa ben Hurkinas. But the Sages say: There is a female captive who may eat and a female captive who may not eat. How so?

רבנו עובדיה מברטנורא

להן בית קבול. אבל לא טומאת משכב ומושב. לפי שאין ראיות לשכיבה ולא לשיבה: והכ"א מדרס. דחזו נמי לשכיבה: הקליעות. חוטין מעשה עבות: טהורות. שאינן חשובות אריג ואין זה בגד: חוץ משל גלגילון. הקליעות של אבנט שחוגרים בו שבגד הוא חשוב: כלם טמאות. דכלם חשובים בגד חוץ מן הקליעה שעושים מוכרי הצמר לקשור בה אגודות של צמר: ה' קלע. שזורקים בו האבנים כמזה דאת אמרו (שופטים ב) קולע באבן (שמואל א כז) יקלענה בתוך כף הקלע: בית קבול שלה. המקום שמשמימן בו האבן שרוצים להשליך: בית אצבע שלה. כמין נקב קטן שמכניסים בו האצבע: בית הפקיע. הבית יד שאוחז בו כשמסבב הקלע באויר ורוצה להפקיע ולהשליך האבן: ו' השבויה. אשת כהן שנשבת: אוכלת בתרומה. ולא חיישינן שמא העובד כוכבים בא עליה ועשאה זונה. ופסלה מן התרומה: שהפה שאסר הוא הפה שהתיר. כשם שהאמינוה כשאמרה נשביתי כך יש

The one who said I was a captive but I am pure may eat since the mouth that made it unlawful, is [also] the same mouth which made it lawful [thus if you believe one statement you must believe the second statement as well]. However, if there are witnesses that she was a captive and she says: I am pure she may not eat.

(7) There are four cases of doubt where Rabbi Yehoshua declares defiled while the Sages declare pure. How so? (1) A

defiled [leper] stands [under a tree or roof space] and a pure person passes by him [and there is a question whether the pure person entered under the same roof space or not], or (2) if a pure person stands [under a tree or roof space] and a defiled leper passes by him [and there is a question whether the leper entered under the same roof space or not], (3) or if there is an impurity in a private premises [such as a store] and a pure [item] is in a public premises, or, (4) if the pure item is in a private premises and the impurity is in a public premises and there is a doubt whether he touched the impurity or did not touch [the impurity, i.e., there is a doubt whether he entered the store or not], or [in the first cases] there is a doubt if [one] overshadowed the other or [in the latter cases] if one [carried or] moved [the impurity, or did not move the impurity; Rabbi Yehoshua rules that [since one side of the doubt involves a private domain] they [follow the law concerning doubts in a private domain and] are considered defiled, while the Sages rule that [since one side of the doubt involves a public domain] they [follow the law concerning doubts in a public domain and] are considered pure.

(8) There are three things that Rabbi Tzadok declares [susceptible to become]

רבנו עובדיה מברסנונא

להאמינה כשאומרת וטהורה אני? ז הטמא עומד. מצורע עומד תחת האהל או תחת האילן: וטהור עובר. דרך שם: ספק נגע ספק לא נגע. או ספק האהיל האילן והאהיל על שניהם ונטמא הטהור. ספק לא האהיל ולא נטמא הרי ספק א': או שהיה הטהור עומד ומצורע עובר. זה ספק שני: טומאה ברשות היחיד וטהרה ברשות הרבים. כגון חנות הפתוחה לרשות הרבים ספק נכנס ספק לא נכנס: או שטהרה ברשות היחיד וטומאה ברשות הרבים. הרי שני ספקות אחרות: רבי יהושע מטמא. דסבר הואיל ורשות היחיד משותפת בספק טומאה זו הוי ספק טומאה ברשות היחיד וספקו טמא: וחכמים מטהרין. דסברי הואיל וספק טומאה ברשות הרבים משותפת בה הוי ספק

גשביתי וטהורה אני, אוכלת, שהפה שאסר הוא הפה שהתיר ואם יש עדים שנשביית, והיא אומרת טהורה אני, אינה אוכלת: ז ארבעה ספקות רבי יהושע מטמא, וחכמים מטהרין. כפיצד, הטמא עומד והטהור עובר, הטהור עומד והטמא עובר, טמאה ברשות היחיד וטהרה ברשות הרבים, טהרה ברשות היחיד וטמאה ברשות הרבים, ספק נגע ספק לא נגע, ספק האהיל ספק לא האהיל, ספק הסיט ספק לא הסיט, רבי יהושע מטמא, וחכמים מטהרין: ח שלשה דברים רבי צדוק

defiled, while the Sages [maintain that they are not susceptible to defilement and] declare pure. (1) The nail of the money changers [upon which he balances his scales, or alternatively the nail which is permanently attached to a pillar upon which he hangs up his shutters when he opens his stand

מטמא, וחכמים מטהרין. מסמר השלחני, וארון שלגרוסות, ומסמר של אבן שעות, רבי צדוק מטמא וחכמים מטהרין: ט ארבעה דברים רבן גמליאל מטמא, וחכמים מטהרין. כסוי טני של מתכות של בעלי בתים, ותלוי המגרדות, וגלמי כלי מתכות, וטבלא שחלקה לשנים. ומודים חכמים לרבן

where the Sages maintain that being attached to the pillar is considered as connected to the ground]. (2) The chest of the grist makers [where the Sages maintain that since it is only moved occasionally and not carried about, it is not considered a wooden vessel made to carry, a requirement for a wooden vessel to be susceptible to defilement]. And (3) the nail of a sundial [where the Sages do not consider this important enough to consider it to be a vessel], Rabbi Tzadok declares [all the aforementioned susceptible to become] defiled while the Sages declare them pure.

(9) There are four things that Rabban Gamliel declares [susceptible to become] defiled, while the Sages [maintain that they are not susceptible and] declare pure.

(1) The cover of a metal basket [though it has an inner space which could serve to hold things, nevertheless,] if it belongs to a householder [the Sages maintain that it is not considered an individual utensil unless it belongs to a professional who frequently uses the cover to carry things]. (2) The hanger of a bath comb [which the Sages maintain is insignificant to be considered a utensil on its own]. (3) Unfinished metal utensils [though usable, for example they were not polished, since they were not completely finished, the Sages maintain that is not considered halachically a vessel] and (4) a[n earthenware] tray which [has a surrounding rim which] split into two [equal parts]. However, the Sages agree with Rabban

רבנו עובדיה מברטנורא

טומאה ברשות הרבים וספיקו טהור ואין הלכה כר' יהושע: **ה מסמר השולחני**. שהשולחני תולה בו כף המאזנים. ורבותינו פירשו מסמר קבוע בעמוד שלפני השולחני להעמיד בו תריסי החנות ומטהרין רבנן משום דתשמישו עם הקרקע: **אבן השעות**. אבן שיש בה קוים ורשומים עליהם שמות השעות ותחובה בה מסמר ובה מכוונים את השעות וקורין לו בלע"ז אירלוי"ו ובערבי אלבלאט"ה: **וארון של גרוסות**. העושים גריסים של פול ברחים שלהם יש להם כמין ארון של עץ: **ר' צדוק מטמא**. אותו ארון דתורת כלי עליו: **וחכמים מטהרין**. דכלי עץ העשוי לנחת הוא ואינו עשוי לטלטל. ורבי צדוק סבר פעמים מתקנים אותו לטלטלו. ואין הלכה כרבי צדוק: **ט טני**. כלי של מתכת שבעלי בתים משימים בו גרוטאות ושברי כלי מתכות: **ר"ג מטמא**. הכסוי דסבר הוא נמי חשוב כלי משום דכסוי נמי יש לו בית קבול: **וחכמים מטהרין**. דסברי כיון דלא נעשה אלא לכסות אינו חשוב כלי: **ותלוי**

Gamliel where [an earthenware] tray split into two parts one large and one small that the large is susceptible to defilement and the small one remains pure.

(10) In three matters Rabban Gamliel was stringent, in accordance with the ruling of the School of Shammai: One may not insulate hot water on the Festival [for Sabbath, unless he made an *eruv tavshilin* which included insulated water. The School of Shammai maintain that each individual type of food preparation must be included in the *eruv* in order to be permitted to prepare an item on the Festival for use on the Sabbath, e.g., if he intends to bake he must include something baked, if he intends to boil he must include something boiled]; one may not set up a candlestick [whose parts had fallen down] on a Festival [since this is regarded as "building"]; and one may not bake bread in thick loaves [since this involves a great deal of labor], but only in thin loaves. Rabban Gamliel said: Never did my father's household bake bread [on a Festival] in large loaves, but only in thin loaves. They said to him: What can we do with your father's household, who were stringent towards themselves and lenient to all Israel, [permitting them] to bake bread both in large loaves and thick cakes [the law is not in accordance with Rabban Gamliel in all of the above cases].

(11) He [Rabban Gamliel] also gave three lenient rulings: A person may sweep [a

רבנו עובדיה מברטנורא

המגדרות. מסמרים שתולים בהם המגדרות בבתי מרחצאות. והנכנסים שם כל אחד לוקח מגדרת ומגדר בה רגליו וגופו: **וגולמי כלי מתכות.** שצריכים לשוף לגרדו להקיש בקורנס או שמחוסר אוגן או אוזן אינן טמאים לדברי חכמים עד שתגמר מלאכתן: **טבלא שנחלקה לשנים.** טבלא של חרט שיש בה לבזובין. ונעשית שתי חתיכות שוות שאין אחת מהן גדולה מחברתה בהא פליגי ר"ג וחכמים. והלכה כחכמים: **י אין טומנין את החמין מיו"ט לשבת.** דסברי ב"ש אין אופין אלא א"כ עירב בפת ואין מבשלין אלא אם כן עירב בתבשיל. ואין טומנין אלא אם כן היו לו חמין טמונין מערב יום טוב. ובית הלל סברי דאופין ומבשיל וטמונין על עירוב של תבשיל בלבד: **אין זוקפין מנורה.** של חוליות שנתפרקו חוליותיה אין מחזירין אותן דהוי כבונה ויש בנין בכלים. ובית הלל סברי אין בנין בכלים: **גריציין.** ככרות עבות: **אלא ריקיין.** ככרות דקות דסברי בית שמאי אין אופין פת מרובה ביום טוב משום טרחא. ובית הלל אומרים אופין פת מרובה ביום טוב שבזמן שהפת מרובה יפה היא נאפת: **וחרי.** עיסה גדולה הנאפת על גבי נחלים ואין הלכה כר"ג בכל מה שמחמיר כדברי בית שמאי: **י"א מכבדין בין המטות.** שאוכלין שם ורגילין היו להסב על גבי מטות ולאכול: **מוגמר.** לבונה על

גמליאל, בטבלא שנחלקה לשנים, אחד גדול ואחד קטן, הגדול טמא והקטן טהור: **י שלשה דברים רבן גמליאל מחמיר כדברי בית שמאי.** אין טומנין את החמין מיום טוב לשבת, ואין זוקפין את המנורה ביום טוב, ואין אופין פתין גריציין אלא ריקיין. אמר רבן גמליאל, מימיהן של בית אבא לא היה אופין פתין גריציין אלא ריקיין. אמרו לו, מה נעשה לבית אביך שהיו מחמירין על עצמן ומקליין על ישראל להיות אופין פתין גריציין וחרי: **י"א** אף הוא אמר שלשה דברים

dining room] between couches, [used for reclining during eating, since it is a small area we are not concerned that there may be a cavity in the ground that may be filled]; one may place spices [on coals, for the aroma.] on a Festival; and one may prepare a “helmeted” goat [i.e., with its knees and innards wound around its body on its side] on Pesah night [this was the manner in which the Pesah sacrifice

להקל. מכבדין בין המטות, ומניחין את המגמר ביום טוב, ועושים גדי מקלס בלילי פסחים. וחכמים אוסרים: **יב** שלשה דברים רבי אלעזר בן עזריה מתיר, וחכמים אוסרין. פרתו יוצאה ברצועה שבין קרניה, ומקרדין את הבהמה ביום טוב, ושוקקין את הפלפלין ברחיים שלהן. רבי יהודה אומר, אין מקרדין את הבהמה ביום טוב, מפני שהוא עושה חבורה, אבל מקרצפין. וחכמים אוסרים, אין מקרדין אף לא מקרצפין:

had been prepared during the time of the Temple, and, according to the Sages, now, in the post Temple period, is prohibited since it appears as one eating sacrificial flesh outside its permitted area]. But the Sages forbid [all these: sweeping, because of the prohibition of filling up cavities, and preparing spices, because this is not required for an average person, since only very delicate people required this].

(12) Three matters Rabbi Elazar ben Azariah permits but the Sages forbid: His cow was led out [on Sabbath] with a leather strap between her horns [any labor forbidden for a person is also forbidden to be done by his animal; however, he regarded this strap as an ornament and ornaments are not forbidden to be worn on Sabbath, while the Sages regarded it as carrying a burden]; and [Rabbi Elazar ben Azariah ruled that] a person may comb an animal on a Festival [with a fine comb even though it will unintentionally cause a temporary wound in the animal]; and a person may grind pepper in a [small domestic] pepper mill. Rabbi Yehudah says: A person may not comb animals on a Festival because it makes a wound, but a person may scratch [with a coarse wooden comb, which does not make a wound]; while the Sages say: One may neither comb with a fine or coarse comb.

רבנו עובדיה מברסבורא

גבי גחלים כדי להריח בה אבל לגמר את הכלים דברי הכל אסור **מקולס**. כרעיו ובני מעיו תלוין בצדו חוצ' לו כשצולוהו והיו עושים זכר לפסח דכתיב ביה (שמות יב) ראשו על כרעיו ועל קרבו. מקולס כגבור שכלי זייניו עמו. תרגום וכובע נחשת. וקולסא דנחשא: **וחכמים אוסרים**. בשלשתן. כיבוד משום אשווי גומו' ומגמר משום דלאו צורך לכל נפש הוא שאינו אלא למעונגים ביותר. או למי שריחו רע. גדי מקולס. מפני שנראה כאוכל קדשים בחוץ והלכה כחכמים: **יב פרתו יוצאה ברצועה שבין קרניה**. לנוי ואמרו חכמים משאוי הוא ואינו תכשיט לה. ולא פרתו של ר"א בן עזריה היתה אלא של שכנתו ועל שלא מיחה בה נקראת על שמו: **ומקרדין בי"ט**. כמן מנרה קטנה של ברזל ששיניה דקות ומחכבין ומגרדין בה את הבהמה ואע"ג דעביד חבורה: **ברחים שלהן**. קטנות העשויות לכך: **מקרצפים**. במגרה של עץ ששיניה גסות ואין עושין חבורה: **אף לא מקרצפים**. דגורין קרצוף אטו קירוד. ואין הלכה כר"א בן עזריה אלא במקרדין את הבהמה בלבד משום דבהא קים ליה בשטתיה דר"ש דאמר דבר שאין מתכוין מותר וקי"ל כותיה. וחכמים דפליגי עליה סברי כר"ש דאמר דבר שאין מתכוין אסור. ואין כן הלכה: